Кам’янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет педагогічної освіти і мистецтва
Кафедра теорії та методик початкової освіти

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Частина 1

підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за освітньо-професійною програмою Початкова освіта
спеціальності 013 Початкова освіта
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
мова навчання українська

2026-2027 навчальний рік

ЗМІСТ

2.1 Додаток А Зразок оформлення титульної сторінки звітної документації.....3
2.2 Додаток Б.1 Зразок оформлення титульної сторінки звіту про виконання програми навчальної (педагогічної) практики 4
2.3 Додаток Б.2 Орієнтовний зразок оформлення звіту про виконання програми навчальної педагогічної практики 5
2.4 Додаток В Зразок оформлення щоденника практики.....8
2.5 Додаток Г.1 Зразок оформлення титульної сторінки матеріалів навчально-методичної роботи.....13
2.6 Додаток Г.2 Зразок оформлення титульної сторінки зошита психолого-педагогічних спостережень за освітнім процесом у початковій школі 14
2.7 Додаток Г.3 Орієнтовний зразок оформлення зошита психолого-педагогічних спостережень за освітнім процесом у початковій школі.....15
2.8 Додаток Г.4 Методичні поради щодо аналізу уроків.....17
2.9 Додаток Г.5 Зразок оформлення титульної сторінки аналізу уроків....29
2.10 Додаток Г.6 Орієнтовний зразок оформлення аналізу уроку.....30
2.11 Додаток Г.7 Зразок оформлення титульної сторінки конспекту пробного уроку.....32
2.12 Додаток Д.1 Зразок оформлення титульної сторінки матеріалів виховної роботи.....33
2.13 Додаток Д.2 Зразок оформлення титульної сторінки конспекту виховного заходу.....34
2.14 Додаток Д.3 Орієнтовний зразок оформлення конспекту виховного заходу.....35
2.15 Додаток Д.4 Орієнтовний зразок оформлення аналізу виховної години/позакласного заходу.....36
2.16 Додаток Е.1 Зразок оформлення титульної сторінки матеріалів науково-дослідної роботи.....37
2.17 Додаток Е.2 Орієнтовний зразок оформлення опису професійної діяльності вчителя 38
2.18 Додаток Е.3 Орієнтовний зразок оформлення опису передового педагогічного досвіду.....39
2.19 Додаток Е.4 Вимоги до змісту та технічного оформлення тексту тез 41
2.20 Додаток Е.5 Орієнтовний зразок оформлення матеріалів тез 43
2.21 Додаток Ж.1 Проведення практики за технологіями дистанційного навчання.....44
2.22 Додаток Ж.2 Орієнтовний зразок аналізу уроку дистанційного навчання.....47

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ
ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок оформлення титульної сторінки звітної документації

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Факультет педагогічної освіти і мистецтва
Кафедра теорії та методик початкової освіти

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ
з навчальної педагогічної практики в початковій школі
здобувача/-чки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
_____ форми здобуття освіти
(*денної, заочної*)
спеціальності 013 Початкова освіта

_____
прізвище, ім'я, по батькові

Курс/семестр_____
Кількість годин/ кредитів ECTS_____
Термін практики_____

Керівник практики
від кафедри теорії та методик початкової освіти

_____ _____
посада, науковий ступінь, вчене звання, ПІБ *підпис*

Кам'янець-Подільський, *рік*

Додаток Б.1

Зразок оформлення титульної сторінки звіту

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Факультет педагогічної освіти і мистецтва
Кафедра теорії та методик початкової освіти

ЗВІТ
про виконання програми навчальної педагогічної практики
в початковій школі

здобувача/-чки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
_____ форми здобуття освіти
(*денної, заочної*)
спеціальності 013 Початкова освіта
_____
прізвище, ім'я, по батькові

Курс/семестр_____
Кількість годин/кредитів ECTS_____
База практики_____
назва закладу загальної середньої освіти
Термін практики_____

Кам'янець-Подільський, *рік*

Додаток Б.2

Орієнтовний зразок оформлення звіту
про виконання програми навчальної педагогічної практики
в початковій школі

Звіт
про виконання програми навчальної педагогічної практики
в початковій школі

З «___» «_____» 20_ року по «__» «_____» 20_ року проходила навчальну педагогічну практику в початковій школі в (назва закладу загальної середньої освіти, класу, ПІБ класовода).

Звіт повинен містити:

- мету і завдання практики, які стояли перед здобувачем;
- зміст діяльності здобувача-практиканта за період проходження практики;
- ступінь виконання запланованих завдань відповідно до індивідуального плану та завдань практики;
- висновки та пропозиції.

Орієнтовні питання, на які слід звертати увагу при складанні «Звіту»:

I. Навчально-методична робота.

- Які нормативні документи, що регламентують роботу початкової школи і, зокрема, Нової української школи вивчили?
- Яку документацію класовода опрацювали?
- Які уміння здобули в роботі з класним журналом, щоденником та учнівськими зошитами?
- З якою новою для Вас психолого-педагогічною та методичною літературою ознайомились? Вказати назви джерел і прізвища авторів, їх цінність і актуальність для підвищення педагогічної майстерності.

Спостереження та аналіз уроків:

- Скільки уроків і з яких дисциплін Ви відвідали й проаналізували? Коротко опишіть. В тому числі і пробні уроки однокурсників.
- Які предмети з варіативних програм Вас зацікавили? Які факультативні заняття відвідали? Дайте їх стислу характеристику.
- У яких гуртках займаються учні Вашого класу? Вкажіть тематику та форми проведення занять.
- Які елементи досвіду навчально-виховної роботи вчителів стали Вашим педагогічним надбанням?

Проведення пробних уроків:

- Скільки пробних уроків Ви провели? Подайте їх короткий самоаналіз.
- Яку наочність, дидактичний матеріал виготовляли, використовували під час проведення уроків і з якою метою?
- Які мультимедійні засоби застосовували під час проведення уроків і з якою метою?
- Чи задоволені Ви якістю проведених уроків?
- Які труднощі Ви відчували при підготовці та проведенні уроків?
- Які методичні прийоми, методи та методики Ви використали при проведенні уроків і плануєте використовувати в майбутньому?
- Як Ви оцінюєте якість своїх теоретичних знань з педагогіки, психології, предметів Вашого фаху, вмінь використовувати їх у процесі педагогічної діяльності? Що необхідно здійснити для їх удосконалення?
- Яку методичну допомогу Ви хотіли б отримати надалі?

II. Виховна робота.

- Виховну роботу вчителя якого класу Ви вивчали? На що вона була спрямована в період проходження практики? Які досягнення класовода можете відзначити?
- Дайте стислу характеристику класу, де ви були помічником класовода.
- Як реалізовували виховний потенціал освітнього матеріалу під час проведення уроків?
- Які виховні години, заходи відвідали? Вкажіть теми та мету. Коротко проаналізуйте.
- Які виховні години провели самостійно? Яка їх була мета? Які базові якості особистості молодшого школяра виховували в урочний та позаурочний час?
- Хто з учнів класу вимагав особливої уваги? Як Ви вирішували цю проблему? Яку індивідуальну роботу проводили?
- Опишіть в чому полягала Ваша робота з батьками молодших школярів?
- Які конкретні завдання з організації виховної роботи зі здобувачами початкової освіти Ви реалізували?

III. Науково-дослідницька робота.

- Який передовий педагогічний досвід, чию професійну діяльність вивчали? Дайте стислий опис.
- З якої теми підготували тези / статтю, текст доповіді до наукової конференції?

IV. Висновки та пропозиції.

- Позитивне в проходженні навчальної педагогічної практики в початковій школі, сформовані компетентності. Що сподобалось, вразило,

запам’яталось, здивувало найбільше?

- Труднощі при виконанні програми навчальної педагогічної практики в початковій школі. Чи вдалося повністю реалізувати всі поставлені завдання? Чому? Які?
- Пропозиції щодо підготовки, організації й проведення навчальної педагогічної практики в початковій школі.

Дата ***Підпис здобувача***

Додаток В

Зразок оформлення щоденника практики

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

Навчальна педагогічна практика в початковій школі
вид і назва практики

_____
прізвище, ім'я, по батькові
здобувача вищої освіти

Факультет *педагогічної освіти і мистецтва*

Кафедра *теорії та методик початкової освіти*

Рівень вищої освіти *перший (бакалаврський)*

Галузь знань *01 Освіта/Педагогіка*

Освітньо-професійна програма *Початкова освіта*

Спеціальність *013 Початкова освіта*

III курс, група _____

20 _ / 20 _ н. р.

Здобувач вищої освіти _____
прізвище, ім'я, по батькові

прибув у _____
повна назва закладу загальної середньої освіти, установи

_____

Печатка «___» _____ 20 _ року

_____ _____
Підпис *посада, прізвище та ініціали відповідальної особи*

Вибув із _____
повна назва закладу загальної середньої освіти, установи

_____

Печатка «___» _____ 20 _ року

_____ _____
Підпис *посада, прізвище та ініціали відповідальної особи*

Календарний графік проходження практики

№ з/п	Назви робіт	Тижні проходження практики								Відмітки про виконання
		1	2	3	4	5	6	7	8	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Ознайомлення з адміністрацією ЗЗСО, освітньою установою, шкільною документацією, вивчення нормативних документів, що регламентують діяльність початкової школи	+								
2	Вивчення календарного планування уроків на І семестр	+								
3	Вивчення плану проведення виховних заходів школи та класу на період практики	+								
4	Спостереження за освітнім процесом у класі	+	+	+	+					
5	Відвідування та аналіз уроків, виховних годин у 3 або 4 класі	+	+	+	+					
6	Проведення пробних уроків та виховної години (теми, дата проведення) у 3 або 4 класі			+	+					
7	Виконання науково-дослідницької роботи	+	+	+	+					
…	…									

Керівники практики:
від закладу вищої освіти _____ _____
Підпис *Прізвище та ініціали*

від ЗЗСО, організації, установи _____ _____
Підпис *Прізвище та ініціали*

Орієнтовні зразки робочих записів у щоденнику під час практики

Дата _____

Взяла участь у настановній конференції.

Ознайомилась із ЗЗСО, адміністрацією, шкільною документацією, вивчила нормативні документи, що регламентують діяльність початкової школи.

Склала індивідуальний план проходження навчальної педагогічної практики в початковій школі. Оформила щоденник практики, зошит спостережень.

Дата _____

Вивчила календарне планування на період практики, склала графік проведення пробних уроків.

Відвідала всі уроки класовода, а також інших учителів відповідного класу.

Дата _____

Самостійно провела пробний урок з літературного читання. Надалі варто вчитися тримати в полі зору весь клас, дотримуватись регламенту кожного етапу уроку.

Відвідала уроки математики, «Я досліджую світ»; у процесі спостереження звертала увагу на ступінь реалізації виховної мети.

Вчилася оформляти журнал; вивчала вимоги до перевірки учнівських письмових робіт.

Дата _____

Вказати дати відвідування, проведення уроків і виховних заходів у початковій школі.

Орієнтовний відгук і оцінка роботи
здобувача вищої освіти на практиці

_____
назва підприємства, організації, установи

Здобувач вищої освіти _____ проходила навчальну
прізвище, ім'я, по батькові

педагогічну практику в початковій школі ЗЗСО №
у ___ класі з _____по _____20___ року. Згідно з програмою практики ознайомилася з особливостями організації освітнього процесу в початковій школі, спостерігала й аналізувала уроки та виховні заходи учителя початкових класів _____.
прізвище, ім'я, по батькові

Практикант / ка провела відповідну кількість пробних уроків та виховну годину на тему «….».

Здобувач/ка володіє належними знаннями, вміннями і навичками з навчальних предметів і фахових методик початкової освіти, професійно-педагогічними особистісними якостями.

Розробила наочні посібники, мультимедійну презентацію, доцільно використовувала їх у своїй роботі.

… – сумлінна, дисциплінована, адекватно сприймала зауваження та поради класовода, тактовна.

Рекомендована оцінка – «….» _____
Підпис , прізвище, ім'я, по батькові класовода

Керівник практики від підприємства, організації, установи
_____

_____ _____
Підпис *Прізвище та ініціали*

Печатка

«_____» _____ 20 __ року

Зразок оформлення титульної сторінки матеріалів навчально-методичної роботи

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Факультет педагогічної освіти і мистецтва
Кафедра теорії та методик початкової освіти

МАТЕРІАЛИ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ,

виконаної здобувачем/-чкою першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
____курсу____ групи

спеціальності 013 «Початкова освіта»

_____
прізвище, ім'я , по батькові

у____ класі ЗЗСО № ___м. _____

з_____по _____20__ року

Оцінка: _____ _____
(у балах) *Підпис керівника практики*
. *від кафедри теорії та методик початкової освіти*

Додаток Г.2

Зразок оформлення титульної сторінки
зошита психолого-педагогічних спостережень
за освітнім процесом у початковій школі

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Факультет педагогічної освіти і мистецтва
Кафедра теорії та методик початкової освіти

ЗОШИТ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ СПОСТЕРЕЖЕНЬ
за освітнім процесом
у _____класі_____
ЗЗСО
здобувача/-чки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
_____ форми здобуття освіти
(*денної, заочної*)
спеціальності 013 Початкова освіта

_____
прізвище, ім'я, по батькові

Курс/семестр _____
Кількість годин/ кредитів ECTS _____
Термін проходження практики _____

Кам' янець-Подільський, *рік*

Додаток Г.3

Орієнтовний зразок оформлення
зошита психолого-педагогічних спостережень
за освітнім процесом у початковій школі

Клас
Прізвище, ім'я, по батькові класовода
Список учнів
Розклад уроків

Понеділок, _____*
*кожну дату записувати з нової сторінки

	Зміст роботи	Психолого-педагогічні спостереження	Примітки
1.	Настановна конференція.	Завдання на період практики. Розподіл студентів у ЗЗСО.	Закріплена за 3-А класом, у якому 25 учнів …
2.	Знайомство зі школою.		
3.	Розподіл по класах.	Вивчення режиму роботи школи, її керівного складу.	
4.	Опрацювання календарних планів.	Знайомство з учителем і вихователем, учнями класу.	
5.	Підготовка до проведення пробного уроку з математики.	Ознайомлення з календарним плануванням для ___ класу на період практики. Ознайомлення з темою уроку. Консультація з учителем. Опрацювання матеріалу до уроку за підручником …	

Вівторок, _____

	Зміст роботи	Психолого-педагогічні спостереження	Примітки
1.	Читання. *Тема уроку:* Мій рідний край. Павличко Д. Де найкраще місце на землі. *Мета:* ознайомити з патріотичною поезією Павличка, удосконалювати навички виразного читання, розвивати спостережливість, виховувати любов до рідного краю. *Обладнання.* ...	Організація класу, оголошення теми й мети уроку. Актуалізація опорних знань. Мовленнєва розминка… Учні пригадали твори про рідний край. Бесіда: - Як називається наш край? - Чому найкраща рідна земля? Вивчення нового матеріалу розпочато з повідомлення про поета, його творчий доробок. Пригадали твори, які вивчали у попередньому семестрі…	Клас вміло організовано до роботи. Вдало продумана бесіда активізувала увагу школярів. Мовленнєва розминка налаштувала на виразність читання…
2.	Українська мова *Тема*…	Організація класу. Каліграфічна хвилинка…	…
3.	Математика	Проведення пробного уроку (конспект додається).	…
4.	Фізкультура	Урок проводить учитель фізкультури.	…
5.	Підготовка до проведення пробного уроку з літературного читання	Вибір теми. Консультація з учителем. Аналіз підручника. Опрацювання посібників, методичної літератури тощо	…

Додаток Г.4

Загальний алгоритм аналізу і самоаналізу уроку

1. Заклад освіти, клас, предмет, прізвище вчителя, кількість учнів за списком, і присутніх на уроці.

2. Тема уроку, освітні, розвиваючі й виховні цілі й завдання уроку.

3. Організаційний початок уроку:

- готовність учителя до уроку – наявність конспекту або докладного плану уроку, наочного приладдя, інструментів тощо;
- підготовленість учнів – чергові, наявність зошитів, підручників, посібників тощо;
- підготовленість класного приміщення – естетичний вигляд, класна дошка, крейда, освітлення.

4. Організаційна структура уроку:

- мобілізуючий початок уроку;
- послідовність, взаємозв'язок і співвідношення частин уроку;
- насиченість уроку й темп його проведення.

5. Аналіз змісту навчального матеріалу уроку:

- обгрунтування вчителем обраної послідовності реалізації навчального матеріалу на уроці;
- відповідність програмі й рівню знань учнів з предмета;
- співвідношення практичного й теоретичного матеріалу;
- зв'язок із життям і практикою.

6. Загальнопедагогічні й дидактичні вимоги до уроку:

- ціль уроку й відповідність плану й конспекту уроку поставленій меті;
- обґрунтування вибору методів навчання;
- шляхи реалізації дидактичних принципів у навчанні;
- індивідуалізація й диференціація в навчанні;
- взаємозв'язок освітніх, розвиваючих і виховних аспектів уроку.

7. Діяльність учителя:

- науковість і доступність викладу нових знань;
- використання вчителем досвіду кращих учителів і рекомендацій методичної науки;
- організація закріплення навчального матеріалу;
- організація самостійної роботи учнів;
- перевірка й оцінка знань і вмінь учнів;
- питання вчителя й вимоги до відповідей учнів;
- ставлення вчителя до свідомого засвоєння учнями навчального матеріалу;
- завдання додому й виявлена вчителем увага до нього;
- шляхи досягнення порядку й свідомої дисципліни учнів;
- ефективність використання наочного приладдя, технічних засобів навчання;
- контакт педагога із класом.

8. Діяльність учнів:

- підготовка робочого місця;
- поведінка учнів на уроці - дисципліна, старанність, активність, увага, уміння переключатися з одного виду роботи на інший;
- інтенсивність і якість самостійної роботи учнів;
- стан їхньої усної й писемної мови;
- знання учнями теорії, уміння застосовувати отримані знання;
- ставлення учнів до вчителя;
- ступінь і характер участі колективу в цілому й окремих школярів у роботі на уроці тощо.

9. Висновки:

- виконання плану уроку;
- досягнення цілей уроку;
- особливо цікаве й повчальне на уроці;
- що справило на уроці найбільше враження;
- які зміни доцільно внести при повторному проведенні уроку на ту ж тему;
- оцінка уроку.

Психолого-педагогічний аналіз уроку

Виконання дидактичних принципів навчання

1. Принцип науковості:

а) дотримання логіки викладу навчального матеріалу;

б) зміст навчального матеріалу не містить фактичних помилок, відповідає розвитку сучасних наукових знань;

в) у процесі викладання вчитель не обходить наукові проблеми, спірні питання, висвітлюються перспективи розвитку наукових знань.

2. Принцип проблемності:

а) учитель використовує проблемний виклад навчального матеріалу;

б) на уроці проводиться пошук рішення навчального завдання разом із викладачем;

в) у ході заняття учні шукають рішення навчального завдання самостійно.

3. Принцип наочності:

а) при навчанні дотримується міра в наочному поданні досліджуваного матеріалу, не губиться головний його зміст;

б) спостереження учнів систематизовані, співвідношення причин і наслідків можуть бути ними встановлені;

в) мова вчителя інформативна, виразна, зрозуміла.

4. Принцип активності й свідомості:

а) усім учасникам навчального процесу зрозумілі мета й завдання майбутньої роботи;

б) добре налагоджене взаємонавчання, учень навчається самоаналізу й самооцінці, думає й діє самостійно;

в) навчання опирається не на авторитет учителя, а на докази й логіку.

5. Принцип доступності:

а) на уроці виконується правило поступового ускладнення навчального матеріалу;

б) на навчальному занятті використовуються ті методи навчання, які відповідають даному віку дітей і їхньому розвитку;

в) при першому ознайомленні з новим матеріалом вивчається головне, а надалі вводяться нові факти, розширюються й поглиблюються знання.

6. Принцип систематичності й послідовності:

а) структура уроку добре продумана вчителем; не залишається без уваги жодне питання;

б) забезпечується наступність навчання;

в) реалізується логіка формування теоретичних знань: об'єкт вивчення - теорія - інструментарій - наслідки - межі застосування знань.

7. Принцип завершеності навчання:

а) застосовувані методи навчання відповідають його змісту;

б) перехід від першого рівня засвоєння знань до другого і третього здійснюється з обов'язковою фіксацією факту засвоєння;

в) застосовуються аналогії, порівняння, зіставлення, протиставлення.

8. Принцип розвитку навчальної діяльності:

а) ступінь усвідомлення учнем пізнавального завдання, актуалізації мотивів його рішення;

б) ступінь сприйняття й розуміння нової інформації;

в) входження учня в «зону найближчого розвитку» і перенесення освоєних способів діяльності в нові умови.

9. Принцип виховного впливу уроку:

а) позитивний вплив професійних, особистісних якостей учителя;

б) вимоги педагога не викликають негативної реакції в учнів, протягом уроку домінують і розвиваються позитивні почуття й емоції;

в) на всіх етапах уроку ефективно організована навчально-пізнавальна діяльність учнів.

Облік психологічних аспектів навчання

1. Організація уваги учнів:

а) учитель здатний мобілізувати увагу учнів різними способами:

б) через пряму вимогу;

в) пов'язуючи досліджуваний матеріал із життям школярів;

г) за допомогою використання цікавої інформації і проблемних ситуацій;

д) викладач уміє підтримати й розвити увагу через чітку організацію уроку, його темп, динаміку, розмаїтість видів роботи, самостійну розумову діяльність учнів і їхнє заохочення.

2. Використання різних видів пам'яті:

а) на уроці створюються умови для успішного запам'ятовування й попередження забування навчального матеріалу: вивчення матеріалу з різних точок зору, його значеннєве й логічне угрупування;

б) використовуються на уроці ситуацій, під час яких «включаються» різні види пам'яті (моторна, образна, словесно-логічна, емоційна).

3. Розвиток мислення:

а) ставляться навчальні завдання, що вимагають осмислення, пояснення, доказів;

б) учитель домагається від учня оволодіння прийомами самоконтролю й самоаналізу помилок.

Доцільність застосованих методів навчання

1. Пояснювально-ілюстративні методи навчання:

а) застосування пояснювально-ілюстративних методів при поясненні нового й об'ємного матеріалу в ході розповіді вчителя, його бесіди із класом, читання учнями підручника або додаткової літератури, показу відеофільму;

б) резюмування й короткий виклад педагогом закінченого фрагмента навчального матеріалу, узагальнення висновків по темі бесіди;

в) пред'явлення учнем готового плану викладу нового матеріалу, переформулювання питань, що полегшують розуміння їхнього змісту, інструктаж з виконання навчальних дій.

2. Репродуктивні методи:

а) застосування для відтворення знань за зразком, правилами, з опорою на схему або алгоритм;

б) відтворення вже вивченого матеріалу для заповнення схем і таблиць, розгадування алгоритму, опису об'єкта;

в) наведення учнями власних прикладів, що підтверджують правило, властивість, закон.

3. Частково-пошукові й дослідницькі методи навчання:

а) для організації творчої діяльності учнів застосовувалися: висування й аргументація гіпотез, пошук «прихованих» ланок міркування, вибір правильного шляху рішення, пошук помилок у нібито правильних міркуваннях;

б) організація спостережень для постановки дослідницької проблеми самими учнями, для виокремлення сутності явища;

в) самостійне рішення нестандартних завдань і завдань підвищеної складності, складання учнями аналогічних завдань.

Організаційна діяльність учителя на уроці

1. Готовність учителя до уроку:

а) класна дошка містить необхідні для уроку записи;

б) підготовлено потрібні наочні приладдя й обладнання;

в) учителем розроблена тактика проведення уроку на підставі його цілей і завдань.

2. Цільова настанова уроку:

а) учитель може сформулювати мету й завдання уроку відповідно до місця уроку в освітньому процесі й особливостей класу;

б) педагог здатний донести до учнів мету й завдання уроку на доступній для їхнього розуміння мові.

3. Естетика навчальної праці:

а) виконання санітарно-гігієнічних правил при організації освітнього процесу: освітленість робочих місць, вентиляція (належне провітрювання), температурний режим, вологість повітря, розміщення дітей у класі;

б) дотримання техніки безпеки й вимог щодо збереження здоров'я учнів;

в) виконання режиму рухової активності учнів на уроці.

4. Індивідуальна роботи з учнями:

а) на уроці спостерігається пасивна робота вчителя з учнем у вигляді пропозиції виконувати індивідуальне завдання самостійно;

б) учитель активно працює з одним учнем або групою учнів;

в) викладач організовує навчання за допомогою особливих методичних прийомів, що дозволяють індивідуально працювати з більшістю учнів.

5. Мотивація навчальної діяльності учнів:

а) за рахунок чіткої організації навчальної діяльності;

б) емоційне заохочення й похвала учнів як стимуляція їхньої роботи в ситуації «тут і тепер»;

в) виставлення оцінок з урахуванням нормативів і їхньої стимулюючої функції.

6. Раціональне використання часу на уроці:

а) класичний розподіл часу на комбінованому уроці (опитування, пояснення нового матеріалу, закріплення, інструктаж з виконання домашнього завдання);

б) втрати часу з погляду зарозумілості й змісту нетрадиційного уроку, що відбувається в контексті;

в) зайнятість учнів навчально-пізнавальною діяльністю протягом усього уроку.

7. Характер спілкування вчителя з учнями:

а) спостерігається авторитарність і придушення особистості дитини незаперечним авторитетом учителя, положення «над» дітьми;

б) співробітництво й взаєморозуміння, допомога й підтримка у стосунках між педагогом і учнями, положення вчителя «разом» із дітьми;

в) підлещення перед дітьми, невміння вчителя володіти ситуацією, управляти навчально-виховним процесом на уроці, положення «під» дітьми.

Навчально-пізнавальна діяльність учнів на уроці

1. Готовність учнів до уроку:

а) організація робочого місця необхідними для проведення уроку інструментами і матеріалами;

б) готовність учнів відповідати на поставлені питання протягом уроку;

в) уміння вчитися з оптимальною працездатністю.

2. Зовнішні прояви вмінь і навичок на уроці:

а) грамотні й повні відповіді учнів біля дошки і з місця;

б) демонстрація практичних умінь у предметній діяльності;

в) якість письмових відповідей учнів.

3. Самостійна навчальна діяльність:

а) виконання завдань «з випередженням», «на удачу» підвищеної складності за власним бажанням;

б) уміння самостійно виконати запропоновані вчителем завдання;

в) прояв ініціативи при організації освітнього процесу, прийняття організаторських функцій учителя на себе або регулювання цього процесу з метою поліпшення його ефективності.

4. Самоконтроль (взаємоконтроль) і самооцінка (взаємооцінка):

а) для самооцінки й самоконтролю використовуються звичні нормативи й прийоми;

б) учням пролонгується оцінити роботу один одного без пред'явлення еталона рішення навчального завдання, але з урахуванням спільної згоди;

в) на уроці з'являється необхідність самим учням дати оцінку діяльності товариша й обґрунтувати своє рішення.

5. Міжособистісна взаємодія (парна й групова робота):

а) усвідомлення й реалізація загальної мети;

б) установлення комунікації й взаєморозуміння, які керуються характером включення учнів у їхню спільну діяльність;

в) взаємоконтроль і рефлексія, через яку встановлюється адекватне корегування спільної діяльності.

6. Розвиток усної й писемної мови:

а) на уроці переважають монологічні або колективні, «хорові» відповіді;

б) виправлення мови здійснюється самим учителем або до цього залучаються учні;

в) процес формування лексичного запасу слів даної предметної області.

Структурно-часовий аналіз уроку

Для вдосконалення в педагогів навичок раціонального використання часу уроку варто звернути увагу на такі моменти:

1. Раціональний розподіл усього часу (45 хв) між елементами уроку, тобто:

- чи розумно в даних умовах виділяти саме стільки часу на опитування, підготовку до сприйняття нового матеріалу, пояснення нового, закріплення, інструктаж з виконання домашнього завдання;
- доцільність обраної тривалості кожного зі структурних елементів уроку – які елементи уроку треба було скоротити за часом, а які збільшити й для чого саме.

2. Розподіл часу всередині окремих структурних елементів уроку.

Наприклад, при аналізі вивчення нового матеріалу необхідно визначити:

- скільки часу в цілому було приділено на освоєння нового матеріалу;
- у який час (на початку, всередині, наприкінці уроку) це відбувалося;
- як при цьому проводилася підготовка до сприйняття нового матеріалу, його подача, закріплення, застосування;
- наскільки раціонально використано час, відведений на вивчення нового матеріалу, на опитування, як при цьому була організована самостійна робота класу;
- скільки часу при поясненні нового матеріалу говорив учитель, наскільки доцільно було витрачено цей час.

Аналогічно аналізується час здійснення таких елементів уроку, як опитування учнів, перевірка домашнього завдання

Комплексний аналіз уроку

Зміст комплексного аналізу уроку може бути різним, але традиційно виділяються такі його ***напрямки:***

1. ***Аналіз виконуваних учителем завдань:***

- як ураховуються й відображають принципи навчання в змісті й методиці роботи вчителя;
- наскільки повно досягнуте дидактичне й виховне завдання уроку;
- якою мірою активізувалася пізнавальна діяльність школярів на різних етапах уроку;
- що стимулювало відповідальне ставлення учнів до навчальної праці;
- наскільки об'єктивно оцінювалися знання, уміння, навички;
- як здійснювався зв'язок теорії із практикою;
- наскільки вдало сполучалися зміст і методи навчання;
- чи застосовувалися на уроці технічні засоби;
- що робив учитель для обліку вікових і індивідуальних особливостей, можливостей і здатностей школярів.

2. ***Аналіз виховного впливу уроку:***

- як знання допомогли осмислити й оцінити явища соціальної дійсності, події у житті країни, міста, класу;
- що на уроці сприяло вихованню учнів (естетичному, розумовому, трудовому, фізичному) і профорієнтації;
- які були стосунки між учнями, між учителем і учнями.

3. ***Аналіз педагогічних можливостей і особливостей діяльності вчителя.*** Яким чином виявилися здібності, особливості діяльності вчителя:

- педагогічна етика;
- зовнішній вигляд;
- уміння «бачити» клас, активізувати й мотивувати працю учнів;
- визначити типові помилки в роботі школярів і усувати їх;
- оцінювати результати своєї праці й підсумки роботи школярів;
- уміння швидко корегувати хід уроку.

4. ***Аналіз діяльності учнів на уроці:***

- урахування учителем вихованості й навченості школярів, результатів попередніх занять;
- працездатність учнів на уроці (уміння мислити, працювати самостійно, надавати допомогу товаришеві, допитливість, стійкість інтересів);
- розвиток мови учнів;
- уміння школярів застосувати теорію на практиці.

Орієнтовний план аналізу уроку

1. Тип і структура уроку.
2. Організація окремих складових структури уроку.
3. Принципи навчання. Методи, прийоми і засоби навчання.
4. Навчально-матеріальне забезпечення та технічне оснащення уроку.
5. Використання часу на уроці.

6. Дотримання санітарно-гігієнічних норм.
7. Виховання на уроці.
8. Морально-психологічна атмосфера.
9. Поведінка вчителя.
10. Поведінка учнів.
11. Результати уроку.

Зразкові питання для самоаналізу уроку

1. Чи була досягнута мета уроку?
2. Як були використані виховні можливості навчального матеріалу з метою всебічного розвитку учнів?
3. Чи всі учні працювали на уроці і як вони працювали?
4. Як використовувався час уроку, чи мала місце втрата часу на уроці і що було її причиною?
5. Які знання засвоїли учні, які вміння закріпили?
6. Які були недоліки в ході уроку і чому?
7. Які зміни в структуру і зміст уроку вніс би практикант, якби його довелося повторити?

Найбільш характерні недоліки уроку

- Нехтування вчителем підготовкою плану проведення уроку.
- Не приділяється належна увага мотивації й інтересу учнів до уроку.
- Тема уроку не записується на дошці.
- Мета уроку не узгоджується в процесі обговорення з учнями, а задається самим вчителем.
- Не проводиться оперативна перевірка якості виконання учнями письмових завдань, підготовки до уроків.
- Час активної роботи учнів на уроці набагато менший за час активного пояснення вчителя.
- Мовчання більшості учнів на уроці.
- Відсутня диференціація навчання на різних етапах уроку.
- Учні на уроці пасивні.
- Робота з обмеженим колом школярів.
- Відповіді учнів на запитання вчителя в основному мають репродуктивний, відтворюючий характер. Характер навчальних завдань репродуктивний за алгоритмом.
- Вчитель виступає репродуктором навчання.
- Мало уваги приділяється виділенню основного, найбільш суттєвого із змісту вивченого матеріалу та його багаторазовому повторенню.
- Не приділяється достатньої уваги підготовці учнів до тематичного оцінювання.
- Панує напруженість, страх.
- Нераціонально використовується час уроку.
- Домашнє завдання не записано на дошці, задане після дзвінка, неди-ференційоване, значно перевищує обсяг роботи, виконаної на уроці.
- Невчасно завершується урок.

- Невміння якісно побудувати урок.
- Зосередження уваги лише на учневі, який відповідає.
- Неувага до відповіді учня, втручання у відповідь.
- Гостра реакція на будь-які відхилення у поведінці учнів на уроці.
- «Заграванння» з учнями, намагання сподобатись, невміння знайти правильний тон.
- Невміння спрямувати навчання та виховання на колектив учнів.
- Погрози, грубі зауваження як основні засоби впливу на учнів.
- Невиразність мови.
- Невміння поставити акцент на найголовніше.

Загальні відомості про урок

Дата проведення	Клас	Предмет	Кількість учнів		Відсоток присутніх учнів
			за списком	присутні	
Тема уроку					

Оцінка складових компонентів уроку

Компоненти уроку	**Зміст аналізу**	**Оцінка**
1	**Санітарно-гігієнічні норми:** • чистота; • освітленість; • порядок; • провітрення.	
2	**Готовність до уроку:** • устаткування, прилади; • матеріали, сировина; • дошка; • учні (щоденники, ручки, зошити).	
3	**Структура уроку:** • організаційний момент; • перевірка виконання домашнього завдання; • виклад нового матеріалу; • закріплення отриманих знань; • повідомлення домашнього завдання	
Компоненти уроку	**Зміст аналізу**	**Оцінка**
4	**Зміст уроку:** • відповідає програмі; • пов’язаний із сучасним життям; • здійснює міжпредметні зв’язки; • сприяє розвитку інтелектуальних здібностей;	

	• сприяє розвитку моральних і естетичних почуттів; • включає використання вчителем дидактичного матеріалу й устаткування кабінету	
5	**Форма проведення уроку:** • урок-бесіда; • урок-розповідь; • урок-пояснення; • урок-лекція; • інша форма	
6	**Методи роботи з учнями:** • відповідають змісту матеріалу; цілям і віковим особливостям учнів; • сприяють розвитку спостережливості й логічності мислення; • учать самостійно працювати із книгою або додатковою літературою; • дозволяють учням використати в роботі ТЗН і дидактичний матеріал; • учитель застосовує спосіб індивідуалізації й диференціації завдань для учнів залежно від їхніх особистісних особливостей	
7	**Діяльність учнів:** • скільки учнів беруть активну участь у роботі на уроці; • як здійснюється мотивація протягом усього уроку; • ставлення учнів до вчителя	
8	**Психологічна підготовка вчителя**: • уміння володіти класом; • стиль і тон спілкування; • педагогічний такт; • спостережливість, спритність, емоційний підйом; • зовнішній вигляд, культура мови, поза, міміка, жестикуляція	

Алгоритм аналізу традиційного уроку

1. ***Загальні відомості про урок***: дата, клас, устаткування, ТЗН.
2. Організація уроку: початок уроку, підготовленість класу до уроку, уміння вчителя мобілізувати увагу учнів на навчальну роботу, створення робочої обстановки в класі.
3. ***Тема й основні завдання уроку:*** доведення до учнів теми уроку, освітніх, виховних, розвиваючих завдань уроку.
4. ***Організаційні сторони уроку:*** структура уроку; відповідність структури уроку його змісту й цілям; взаємозв'язок етапів уроку, видів навчальної діяльності; доцільність розподілу часу на уроці; зайнятість учнів на уроці; сполучення колективних, групових і індивідуальних форм роботи.
5. ***Зміст діяльності вчителя й учнів на уроці***; ефективність використання раніше набутих знань, умінь і навичок, виховання в процесі навчання, ефективність використання життєвого досвіду школярів з метою розвитку в них пізнавальної активності, самостійності.
6. ***Відповідність застосованих методів вивчення нового матеріалу цілям, змісту уроку***, а також віковим особливостям учнів.
7. ***Роль і місце самостійної роботи на уроці:*** місце підручника, вико-ристання наочності, характер питань і завдань.
8. ***Психологічні основи уроку:*** розвиток уваги, пам'яті, мислення уяви, активності, сприйняття учнів; ритмічність уроку: чергування легкого матеріалу з важким, письмових видів діяльності з усними; навантаження протягом уроку.
9. ***Доцільність дидактичних завдань, поставлених перед домашнім завданням:*** наявність, обсяг, характер домашніх завдань.
10. ***Індивідуальний підхід:*** стиль роботи вчителя, педагогічний такт, кругозір, уміння триматися й керувати класом, оцінка знань і діяльності учнів на уроці, дотримання гігієнічних правил, умов підтримки працездатності учнів на уроці.
11. ***Висновки й пропозиції***.

Додаток Г.5

Зразок оформлення титульної сторінки аналізу уроків

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Факультет педагогічної освіти і мистецтва
Кафедра теорії та методик початкової освіти

АНАЛІЗ УРОКІВ,

проведених класоводом _____,
ПІБ класовода

учителями_____
ПІБ вчителів класу

у____ класі ЗЗСО № ___м. _____,

з_____по _____20__ року

Підготував/ла _____
ПІБ практиканта

Додаток Г.6

Орієнтовний зразок оформлення аналізу уроку

Дата проведення уроку _____ ***Клас*** _____

Кількість учнів класу за списком _____ ***Кількість учнів класу на уроці*** _____

ПІБ вчителя, який проводить урок _____

Предмет _____

Тема уроку _____

_____

_____

Мета уроку: _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Тип уроку: _____

_____

Обладнання: _____

_____

№ з/п	*Що оцінюється*	*Бали*
1. Оцінка основних особистісних якостей вчителя на уроці		
1.1.	Знання предмета і загальна ерудиція вчителя в цілому	
1.2.	Рівень педагогічної та методичної майстерності	
1.3.	Культура мовлення, темп, дикція, інтенсивність, емоційність, загальна і фахова підготовка	
1.4.	Рівень тактовності і демократичності взаємин з учнями	
1.5.	Зовнішній вигляд вчителя, міміка, жести, культура поведінки	
2. Оцінка основних характеристик учнів на уроці		
2.1.	Ступінь пізнавальної активності, творчості і самостійності	
2.2.	Рівень загальних навчальних і спеціальних умінь та навичок	
2.3.	Наявність і ефективність колективних (групових) форм роботи	
2.4.	Рівень дисциплінованості, організованості та зацікавленості	
3. Оцінка змісту діяльності вчителя та учнів на уроці		

3.1.	Науковість, доступність і посильність досліджуваного матеріалу	
3.2.	Актуальність і зв’язок із життям	
3.3	Ступінь новизни, проблемності і привабливості навчального матеріалу, здобутого учнями	
3.4.	Оптимальність обсягу запропонованого для засвоєння матеріалу на уроці та обсягу д/з	
4. Оцінка ефективності способів діяльності вчителя та учнів на уроці		
4.1.	Раціональність та ефективність використання часу уроку, оптимальність його темпу	
4.2.	Чергування й зміни видів діяльності	
4.3.	Ступінь доцільності та ефективності використання наочності, ТЗН	
4.4.	Ступінь доцільності та використання інноваційних методів роботи	
4.5.	Ступінь раціональності та ефективності використовуваних методів і організаційних форм роботи	
4.6.	Наявність зворотного зв’язку з усіма учнями в ході уроку	
4.7.	Ефективність контролю за роботою учнів і рівень вимог, на якому проведено оцінку знань, умінь і навичок	
4.8.	Ступінь естетичного впливу уроку на учнів	
4.9.	Дотримання правил охорони праці й техніки безпеки вчителем і учнями на уроці	
5. Оцінка мети і результатів проведеного уроку		
5.1.	Ступінь досягнення навчальної мети уроку	
5.2.	Ступінь досягнення розвивальної мети уроку	
5.3.	Ступінь досягнення виховної мети уроку	

3 б. – реалізовано повністю *2 б. – реалізовано в більшій мірі*
1 б. – реалізовано в меншій мірі *0 б. – не реалізовано зовсім*

Які особистісні якості, тенденції, принципи, форми, методи, прийоми, засоби навчання у діяльності вчителя на уроці стали для Вас цінними? Ви б хотіли перейняти, рекомендувати іншим студентам?

_____

_____

_____

_____

Проаналізувала _____ _____

Підпис *ПІБ*

Додаток Г.7

Зразок оформлення титульної сторінки конспекту пробного уроку

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Факультет педагогічної освіти і мистецтва
Кафедра теорії та методик початкової освіти

КОНСПЕКТ ПРОБНОГО УРОКУ

з_____,

проведеного здобувачем/-чкою першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

____курсу____ групи

спеціальності 013 «Початкова освіта»

_____
прізвище, ім'я , по батькові

у____ класі ЗЗСО № ___м. _____

«____» _____20__ року

Конспект затверджено:

Учитель: _____/_____/
Підпис ПІБ

Керівник практики
від кафедри теорії та методик початкової освіти:
_____/_____ /
Підпис ПІБ

Оцінка:_____ _____
(*відмінно, добре, задовільно*) *Підпис учителя*

Оцінка:_____ _____
(*бал відповідно до дисципліни*) *Підпис керівника практики від кафедри теорії та методик початкової освіти*
.

Додаток Д.1

Зразок оформлення титульної сторінки матеріалів виховної роботи

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Факультет педагогічної освіти і мистецтва
Кафедра теорії та методик початкової освіти

МАТЕРІАЛИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ,

виконаної здобувачем/-чкою першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

____курсу____ групи

спеціальності 013 «Початкова освіта»

_____
прізвище, ім'я , по батькові

у____ класі ЗЗСО № ___м. _____

з_____по _____20__ року

Оцінка:_____ _____
(*у балах*) *Підпис керівника практики*
. *від кафедри теорії та методик початкової освіти*

Додаток Д.2

Зразок оформлення титульної сторінки конспекту виховного заходу

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Факультет педагогічної освіти і мистецтва
Кафедра теорії та методик початкової освіти

КОНСПЕКТ ВИХОВНОГО ЗАХОДУ НА ТЕМУ
_____,

здобувачем/-чкою першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

____курсу____ групи

спеціальності 013 «Початкова освіта»

_____
прізвище, ім'я , по батькові

у____ класі ЗЗСО № ___м. _____

«____» _____20__ року

Конспект затверджено:

Учитель: _____/_____/
Підпис ПІБ

Керівник практики
від кафедри теорії та методик
початкової освіти: _____/_____
Підпис ПІБ

Оцінка:_____ _____
(*відмінно, добре, задовільно*) *Підпис учителя*

Оцінка:_____ _____
(*у балах*) *Підпис керівника практики від кафедри*
. *теорії та методик початкової освіти*

Додаток Д.3

Орієнтовний зразок оформлення конспекту виховного заходу

Мета (виховна, пізнавальна, розвивальна)
Форма проведення
Обладнання і наочність
Використана література

Зміст

І. Вступна частина: вступне слово вчителя, організація заходу, актуалізація теми заходу тощо.

ІІ. Основна частина: виклад інформаційного матеріалу, запитання для обговорення, зміст завдань для групового та колективного виконання, конкурсні завдання.

ІІІ. Заключна частина: підведення підсумків, рекомендації і пропозиції учням.

Додаток Д.4

Орієнтовний зразок оформлення аналізу виховної години/ позакласного виховного заходу

1. ЗЗСО, клас, вид роботи, тема проведеного заняття
2. Педагогічне обґрунтування теми (чому даний захід включений до плану виховної роботи, його відповідність віковим особливостям класу).
3. Мета й завдання проведеної роботи.
4. Організація підготовки учнів до даного заняття (участь дітей, наочне оформлення заняття, використання електронних освітніх засобів). Вплив підготовки до заняття на згуртованість учнів.
5. Зміст та методика проведення заняття:

✓ відповідність змісту загняття поставленій меті;
✓ пізнавальна й виховна цінність підібраного матеріалу;
✓ емоційна насиченість, інтерес дітей до заняття, їхня активність;
✓ прийоми і методи, використані на занятті, їхня відповідність віковим особливостям учнів. Рівню розвитку дітей даного класу;
✓ зв'язок обговорюваних питань із проблемами класу і навколишнього середовища.

6. Особливість класовода/вихователя: переконаність, емоційність, контакт з учнями, знання моральних якостей, вчинків своїх учнів і їхньої мотивації.
7. Педагогічна цінність проведеного заняття, його значення для наступного розвитку колективу і окремих вихованців, для удосконалення відносин в колективі (зауваження і пропозиції).

Додаток Е.1

Зразок оформлення титульної сторінки матеріалів науково-дослідницької роботи

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Факультет педагогічної освіти і мистецтва

Кафедра теорії та методик початкової освіти

МАТЕРІАЛИ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ,

здобувачем/-чкою першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
____курсу____ групи
спеціальності 013 Початкова освіта

_____

прізвище, ім'я , по батькові

у____ класі ЗЗСО № ___м. _____

з_____по _____20__ року

Оцінка:_____ _____

(у балах) *Підпис керівника практики*

від кафедри теорії та методик початкової освіти

Додаток Е.2

Орієнтовний зразок оформлення опису професійної діяльності вчителя

ПЛАН ОПИСУ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ

1. Прізвище, ім’я, по батькові.
2. Заклад загальної середньої освіти.
3. Спеціальність.
4. Кваліфікація.
5. Кваліфікаційна категорія.
6. Стаж роботи за спеціальністю.
7. Офіційні нагороди (звання, нагрудні знаки, медалі, ордени).
8. Офіційні документи (дипломи, атестати, грамоти, гранти, сертифікати тощо).
9. Дані про підвищення кваліфікації.
10. Науково-методична робота вчителя (тема, над якою працює).
11. Узагальнення та поширення вчителем свого педагогічного досвіду (форми поширення).
12. Наявність своїх методичних розробок, публікацій, проектів, програм тощо (теми робіт, форми, місце поширення, дата напрацювання).
13. Участь у конкурсах (назва конкурсу, дата проведення, форма участі, результат).
14. Участь в інноваційній діяльності (форма участі, рівень, зміст роботи, термін участі, результативність).
15. Упровадження інноваційних технологій (назва технології, де упроваджується, термін і форми упровадження, результативність).
16. Навчально-матеріальна база (назва роздаткового, дидактичного мате-ріалу, виготовленого вчителем, дата виготовлення, де використову-ється, результат).
17. Характеристика якості освіти:

✓ динаміка досягнень учнів (дата проведення контрольних робіт, зрізів знань, моніторингу якості освіти, клас, кількість учнів, результат);

✓ участь в олімпіадах, конкурсах, МАН (рік проведення, назва заходу, рівень, кількість учнів, результативність);

✓ організація позакласної роботи (рік проведення, назва заходу, рівень, кількість учнів, результативність).

18. Творчі матеріали.

Додаток Е.3

Орієнтовний зразок оформлення опису передового педагогічного досвіду

ПЛАН ОПИСУ ПЕРЕДОВОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ

Передовий педагогічний досвід – педагогічний досвід, який відповідає сучасним досягненнням педагогічної та суміжної із нею наук, виявляє високу педагогічну ефективність, позбавлений медичних та юридичних протипоказань, здатний до засвоєння у системі індивідуальної творчості педагога.

Передовий педагогічний досвід поділяють на новаторський і зразковий.

Новаторський – педагогічний досвід, загальнотеоретичні положення якого знайшли оригінальне втілення у педагогічній діяльності педагога-новатора, неповторна педагогічна система якого відзначається якісно новими елементами, або якісно новим поєднанням традиційних.

Зразковий – педагогічний досвід, який будучи усталеним у педагогічній практиці, нагромаджений сумлінними вчителями, педагогічна діяльність яких слугує зразком для колег.

1. Найменування досвіду, його адреса, автор.

2. Обґрунтування актуальності досвіду, його практична значущість для підвищення якості і результативності освітнього процесу:

- в якій мірі даний досвід сприяє вирішенню завдань, поставлених перед початковою освітою;
- які типові загальні недоліки в педагогічній діяльності допомагає подолати даний досвід.

3. Виявлення наукової основи досвіду: які наукові теорії, положення, розробки використовує вчитель для вдосконалення освітнього процесу.

4. Суть досвіду, технологія (система конкретних педагогічних ідей, організація, зміст, форми, прийоми, методи навчання, виховання тощо):

- постановка мети і завдань даної педагогічної діяльності (проведення уроків, системи навчальної роботи, виховного заходу, виховної роботи в цілому тощо).
- зміст навчальної і виховної роботи (характер доведень, фактів, прикладів, які сприяють глибокому засвоєнню учнями тих чи інших світоглядних і наукових ідей).
- відповідність змісту поставленій меті і завданням;
- форми і методи навчальної і виховної роботи, їх оптимальний вибір у зв’язку із поставленною метою і завданнями, технологія їх застосування, способи діяльності вчителів і учнів;
- організація освітнього процесу, способи включення у навчальну, трудову діяльність. Відповідність організації поставленим меті і завданням;

- зв’язок одержаних результатів із поставленою метою, завданнями і способами діяльності педагога і учнів. Необхідно довести, що результати освітнього процесу в даному ЗЗСО, в даного вчителя чи групи вчителів безпосередньо залежать від досвіду який пропагується. Проводяться певні порівняльні показники навчальних досягнень учнів, вихованості тощо.

5. Визначення провідної ідеї досвіду та її значення для вдосконалення освітнього процесу (виділення головного, найбільш істотного в діяльності автора).

6. Новизна досвіду (зміст, методи, форми, засоби, дидактичний матеріал тощо).

7. Результативність і оптимальність.

8. Умови і можливості застосування даного досвіду.

В кінці узагальнення досвіду повинен бути зроблений висновок про те, які результати даних педагогічних дій, чим вони відрізняються від результатів інших в тих же умовах.

Узагальнений матеріал завершується формулюванням загальних висновків і рекомендацій, ілюструється необхідними додатками.

Додаток Е.4

Вимоги до змісту та технічного оформлення тексту тез

ЗМІСТ
ТА ТЕХНІЧНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТЕКСТУ ТЕЗ

У тексті, що подається до друку, має подаватися наукова проблема та короткий опис результатів дослідження здобувача вищої освіти.

Технічні параметри:

1. Ім’я файлу подавати транслітерацією як прізвище автора, наприклад, Petrenko.

2. Структура тез:

- Перший рядок – **ім’я та ПРІЗВИЩЕ** автора (вирівнювання по правій стороні) (вирівнювання по правій стороні);
- Другий рядок – факультет та курс здобувача вищої освіти (вирівнювання по правій стороні);
- Третій рядок – **ім’я та ПРІЗВИЩЕ** наукового керівника (вирівнювання по правій стороні);
- Четвертий рядок – вчене звання, науковий ступінь наукового керівника (вирівнювання по правій стороні);
- Наступний рядок – **НАЗВА СТАТТІ** (по центру);
- З наступного рядка – текст тез (вирівнювання по ширині).
- В кінці тексту – СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ (оформлення відповідно до Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»).

3. Обсяг тез – до 4 сторінок формату А4. Шрифт Times New Roman 14 пт. Стиль «Звичайний»; інтервал 1,5; абзацний відступ – 0,75 см.; вирівнювання – по ширині. Розміри полів: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм.

4. Граничні розміри таблиць та малюнків у тексті (104х170) мм^2, назву таблиці розміщувати над таблицею. Мінімальний розмір шрифту таблиць – 8 пт. Малюнки виконуються по можливості векторною графікою. Сканування малюнків виконується з роздільною здатністю 300 dpi і зберігається у форматі TIF (IBMPC). Підпис розміщувати під малюнком з позначенням «Рис.». Формули набирати у *Math Type або Microsoft Equation 3.0.*

У тексті не допускається вирівнювання пропусками (для цього використовуються параметри абзацу, положення символів табулювання). У тексті використовується дефіс "-", який не відділяється пропусками, тире "–" (alt+0151) та мінус "-" (alt+0150), які відділяються з обох сторін пропусками.

Посилання на використані джерела в тексті робляться за зразком: [2, с. 364-367; 5, с. 127; 7-9; 12], де перше число – номер джерела в списку використаних джерел, число після коми – номер сторінки (діапазон сторінок задається через дефіс), декілька джерел відділяються крапкою з комою або дефісом. Зноски допускаються лише для коментарів у тексті.

Додаток Е.5

Орієнтовний зразок оформлення матеріалів тез до збірника «Наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка»

УДК 373.3.016:908(477)

Ольга БЛИНДУ,
здобувачка 3 курсу спеціальності Початкова освіта
Науковий керівник **– Людмила МОСКОВЧУК,**
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри теорії та методик початкової освіти

ОЗНАЙОМЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗІ БДЖІЛЬНИЦТВОМ НА ГУРТКОВИХ ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНОЗНАВСТВА

Текст тез (*до 4 сторінок*)

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ (*взірець*)

1. Бджільництво: запитання та відповіді. Київ : УААН, 2003. С. 5.

2. Борт Роземари. Лікувальна сила меду, прополісу, пилку та інших продуктів бджільництва. Київ, 2015. С. 25.

3. Зуй В. Петро Іванович Прокопович і його школа. *Пасіка.* Київ, 1995. № 7. С. 23.

4. Інститут бджільництва ім. П. І. Прокоповича. URL: http://prokopovych.org.ua/desc.htm (дата звернення: 26.10.2025).

5. Мегедь А. Г., Поліщук В. П. Бджільництво. Київ: Вища школа. 1987. С. 5-6.

6. Петровський О. М. Моделювання форм організації вільного часу особистості як умова розвитку культури в Україні: навч. посіб. Київ, 2018. С. 146.

7. Про бджільництво : Закон України від 22 лют. 2000 р. № 1492-III. Доступно: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1492-14#Text (дата звернення: 27.10.2025).

8. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти: 1-2 кл. Київ : ТД «Освіта-Центр», 2018. С. 220.

Якщо у посиланні вказуються номери сторінок, то у відповідному джерелі списку використаних джерел сторінки не вказуються.

Додаток Ж.1

Проведення практики за технологіями дистанційного навчання

Організація та проведення
навчальних і виробничих практик
для підготовки бакалавра галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальності 013 Початкова освіта
за освітньо-професійною програмою Початкова освіта
в умовах воєнного стану

Організація та проведення навчальних та виробничих практик для підготовки бакалавра галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 013 Початкова освіта за освітньо-професійною програмою Початкова освіта в воєнного стану відбувається відповідно до Положення про дистанційне навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті ім. Івана Огієнка, затвердженого вченою радою К-ПНУ (протокол № 8 від 28 серпня 2020 р.), Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті ім. Івана Огієнка (зі змінами), Додатку 5 до Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти К-ПНУ ім. Івана Огієнка, затвердженого вченою радою (нова редакція, протокол № 10 від 30 серпня 2021 р.), відповідних листів та рекомендацій МОНУ та інших нормативно-правових актів у галузі освіти.

Задля забезпечення належного проходження навчальних і виробничих практик здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта в умовах воєнного стану дистанційна комунікація здійснюється через платформи/сервіси MOODLE, Google Meet, Zoom, електронну пошту, месенджери (Viber, Telegram та ін.), відеоконференції (Ms Teams, Zoom, Google Meet, Skype та ін.), форуми, чати тощо.

Здобувач вищої освіти зобов'язаний:

– бути присутнім на настановній та підсумковій онлайн-конференціях;
– виходити на зв'язок із керівником практики під час консультацій, які проводяться за допомогою обраного сервісу відеозв'язку;
– виконувати всі завдання, передбачені програмою практики;
– здйснювати фото- або відео фіксацію етапів виконання завдань практики;
– надсилати виконані завдання з практики в електронну систему MOODLE в установлений керівником час;
– чітко дотримуватись графіку та формату спілкування з керівником практики;
– своєчасно надати керівнику практики звітну документацію та захистити звіт з практики.

Керівник практики від кафедри теорії та методик початкової освіти зобов'язаний:

– систематично консультувати здобувачів вищої освіти щодо виконання

всіх завдань практики за допомогою обраного сервісу;

– забезпечити здобувачів вищої освіти відповідними інструктивно-методичними матеріалами для проходження практики, розмістивши їх на електронній платформі MOODLE.

Виконання усіх завдань практики здійснюється за технологіями дистанційного навчання, зокрема:

1. Виконання навчальної та виховної роботи: аналіз дистанційних уроків, виховних заходів класовода відповідного класу згідно розкладу (*орієнтовний зразок аналізу уроку дистанційного навчання див. Додаток Ж.2*), підготовка і проведення пробних уроків, виховних годин/заходів у режимі он-лайн.
2. Виконання методичної та науково-дослідницької роботи: комунікація з керівником практики від ЗЗСО через узгоджену платформу.
3. Коригуванню підлягає орієнтовна кількість проаналізованих і проведених пробних і залікових уроків у залежності від особливостей роботи за технологіями дистанційного навчання класовода відповідного класу ЗЗСО з обов’язковим узгодженням з керівником практики від кафедри теорії та методик початкової освіти.

Додаток Ж.2

Орієнтовний зразок аналізу уроку дистанційного навчання

Карта аналізу дистанційного уроку		
ПІП учителя		
Дата		
Предмет		
Клас		
Тема уроку		
Тип уроку		
Вид дистанційного уроку	*н-д конференція*	
Режим дистанційного уроку	*Онлайн*	
Шкала балів і формула розрахунку оцінки	*2 бали* — критерій реалізований у повному обсязі *1 бал* — є резерв, критерій реалізовано частково *0 балів* — критерій не реалізовано Якість уроку = (сума балів × 100%)/40	
Компетенції вчителя	**Критерії оцінювання уроку**	**Бал**
Предметно-методична	Учитель чітко сформулював мету й завдання уроку	
	Зміст уроку відповідає дидактичним принципам	
	Зміст уроку відповідає програмі, а також меті й завданням, які вчитель поставив	
	Види пізнавальної діяльності учнів на уроці різноманітні	
	Педагогічні технології враховують специфіку дистанційної форми навчання, а також оптимальні прийоми зворотного зв'язку	
	Методичні матеріали, які учитель створив або дібрав до уроку, відповідають вимогам до оформлення електронних засобів навчання	
	Засоби навчання розвивають особистість учня	
	Завдання, які вчитель пропонує учням виконати, розвивають універсальні навчальні дії	
	Цифрові освітні ресурси на уроці доречні й ефективні	
	Програмні продукти, які вчитель обрав для уроку, дають йому змогу взаємодіяти з учнями; продукти відповідають режиму дистанційного уроку	
	Структура уроку відповідає особливостям дистанційного навчання	
Психолого-педагогічна	Учитель розвиває мотивацію учнів вивчати навчальний предмет	
	Урок побудований з урахуванням вікових та психологічних особливостей учнів	
	Підхід до навчання диференційований, психолого-педагогічна підтримка учнів індивідуальна	
Валеологічна	Здоров'язбережувальні технології під час уроку	
Комунікативна	Стиль і форма педагогічної взаємодії на уроці	
	Учитель враховує дистанційну ізольованість учнів	
Управлінська	Керування навчальною діяльністю учнів: організація контролю знань і перевірки домашніх завдань, досягнення мети і завдань уроку	
	Розвиток в учнів навичок самостійної роботи	
	Тайм-менеджмент уроку	
Додатковий коментар до уроку	*Н-д, учитель провів методично правильний урок. Недостатньо володіє функціоналом платформи Zoom. Це сповільнює роботу на уроці*	
Результативність уроку	**Сума балів**	
	Відсоток якості уроку	
	Рівні якості дистанційного уроку 100—85% — високий рівень 84—60% — достатній рівень 59—50% — критичний рівень 49% і менше — недопустимий рівень	